

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU (W JĘZYKU POLSKIM)

(Należy podać cel projektu, opisać jakie badania realizowane będą w projekcie oraz podać powody podjęcia danej tematyki badawczej - maksymalnie jedna strona maszynopisu)

Czy poczucie zagrożenia dla fundamentalnych motywów psychologicznych musi nieuchronnie prowadzić do pogorszenia relacji pomiędzy grupą własną a grupami obcymi? Czy też doświadczany brak kontroli nad otoczeniem społeczno-ekonomicznym człowieka w pewnych warunkach może mobilizować do współpracy z członkami grup obcych oraz do bardziej pozytywnego spostrzegania i oceniania członków takich grup? Obserwacja świata społecznego pozwala sądzić, że takie sytuacje często mają miejsce, jednakże czynniki społeczno-psychologiczne sprzyjające pozytywnemu wpływowi negatywnych doświadczeń związanych z utratą kontroli osobistej na relacje międzygrupowe nie są w pełni zdefiniowane i zbadane. Celem niniejszego projektu jest określenie i zbadanie owych warunków, w których zagrożenie dla poczucia kontroli może przerodzić się w konstruktywne tendencje do kooperacji z grupami obcymi, solidaryzowania się z ich członkami oraz ich bardziej pozytywnej percepcji i oceny. W niniejszym projekcie koncentrujemy się na dwóch procesach, które niezależnie od siebie mogą prowadzić do korzystniejszych relacji międzygrupowych – jeden dotyczy poszukiwania i formowania koalicji z członkami grup obcych a drugi dotyczy identyfikacji z nadrzędną kategorią społeczną. Przyjmujemy założenie, iż formowanie koalicji ma miejsce, gdy dwie grupy mają wspólne cele i kooperacja może pomóc odzyskać grupie własnej kontrolę nad otoczeniem. Rekategoryzacja natomiast ma szansę wystąpić, gdy odzyskanie kontroli grupowej wymaga identyfikacji z inną, szerszą kategorią społeczną, obejmującą zarówno grupę własną jak i obcą. Funkcją obydwu procesów jest natomiast odbudowanie obniżonego poczucia kontroli nad otoczeniem.

Aby empirycznie zweryfikować przyjęty przez nas model teoretyczny, zaplanowaliśmy serię dziesięciu badań, w tym eksperymentów przeprowadzanych w laboratoriach jak i badań korelacyjnych prowadzonych on-line. Planujemy przeprowadzić trzy linie badań, w których najpierw testowane będą narzędzia pomiarowe oraz badany będzie wpływ zagrożenia kontroli na tendencję do kooperacji. Następnie skoncentrujemy się na roli procesów formowania koalicji oraz rekategoryzacji jako form radzenia sobie z sytuacją utraty kontroli, aby ostatecznie przetestować cały model teoretyczny w bardziej złożonym schemacie badawczym. Planowane badania w większości prowadzone będą w kontekście realnych grup narodowościowych w obrębie Europy. Pozwoli to, oprócz testowania psychologicznych mechanizmów leżących u podłoża wpływu zagrożeń kontroli osobowej na relacje międzygrupowe, na pozyskanie wiedzy na temat warunków dostrzegania koalicji w obrębie Europy lub identyfikacji z nadrzędnymi kategoriami społecznymi (np. krajów należących lub nie należących do Unii Europejskiej).

Zasadniczym powodem podjęcia niniejszej tematyki badawczej jest po pierwsze zapełnienie luki w literaturze z zakresu psychologii społecznej, w postaci precyzyjnej wiedzy dotyczącej motywacyjnych i poznawczych wyznaczników konstruktywnych (a nie defensywnych) sposobów radzenia sobie z poczuciem braku kontroli. Przykładowo, sposobów polegających na współpracy z członkami grup obcych dzielących cele lub warunki społeczno-ekonomiczne z grupą własną. Po drugie, projekt ma walor aplikacyjny, polegający na zaangażowaniu w poszukiwanie sposobów redukcji konfliktów społecznych, które nasilają się w warunkach kryzysowych, które obniżają poczucie kontroli jednostek. Celem podjęcia tej tematyki badawczej jest zatem także dostarczenie rzetelnej wiedzy z zakresu psychologii motywacji i relacji międzygrupowych, która byłaby pomocna w rozwijaniu konstruktywnych, bazujących na współpracy, sposobów rozwiązywania problemów społecznych.